

بررسی تأثیر معافیت های مالیاتی بر رشد و توسعه مناطق آزاد تجاری (مورد مطالعه: منطقه آزاد تجاری چابهار)

پریسا محقق^{۱*}

مجید جامی^۲

مهديه مودی^۳

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۳/۰۱ تاریخ چاپ: ۱۴۰۰/۰۴/۰۹

چکیده

مالیات مهمترین منبع تامین مالی هزینه های دولت محسوب می شود. دولت برای ارتقا رشد اقتصادی اقدام به ایجاد مناطق آزاد تجاری کرده است که با ارائه تسهیلات ویژه بتواند رونق اقتصادی را به آن مناطق اعطا کند. یکی از مهمترین ویژگی های مناطق آزاد، معافیت های مالیاتی و تخفیفات گمرکی می باشد. هدف از این معافیت ها ایجاد مناطق امن و توسعه یافته برای فعالیت های اقتصادی که توانایی جذب بالای سرمایه داخلی و خارجی را داشته و قادر به ایجاد اشتغال و توسعه اقتصادی است، می باشد. لذا هدف پژوهش حاضر بررسی تاثیر معافیت های مالیاتی بر رشد و توسعه مناطق آزاد تجاری در بازه زمانی ۱۳۹۹ می باشد. جامعه آماری تحقیق شامل کلیه شرکت ها و غرفه های واقع در منطقه آزاد تجاری چابهار است که براساس فرمول کوکران نمونه ای به حجم ۳۰۳ شرکت انتخاب شدند و روش نمونه گیری از نوع تصادفی می باشد. این پژوهش از لحاظ هدف، کاربردی و از نظر گردآوری اطلاعات، توصیفی-همبستگی است. روش جمع آوری اطلاعات میدانی و پیمایشی است و جهت جمع آوری داده های تحقیق از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد و مقدار آلفای کرونباخ پرسشنامه 0/951 بدست آمد. در مرحله بعد با استفاده از نرم افزار SPSS آزمون های کلموگروف اسمیرنوف و رگرسیون ساده بر روی فرضیه های تحقیق صورت گرفتند. نتایج حاصل نشان داد که بین معافیت های مالیاتی و متغیرهای رشد و توسعه مناطق آزاد تجاری، ورود شرکت ها و سطح اشتغال رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

واژگان کلیدی

معافیت های مالیاتی، رشد و توسعه مناطق آزاد تجاری، ورود شرکت ها، سطح اشتغال.

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری، دانشکده حسابداری و مدیریت، موسسه آموزش عالی هاتف، زاهدان، ایران. (* نویسنده مسئول: parisamohaghegh1371@gmail.com)

^۲ دکتری حسابداری، دانشکده حسابداری و مدیریت، موسسه آموزش عالی هاتف، زاهدان، ایران. (dr.jami58@gmail.com)

^۳ کارشناسی ارشد حسابداری، دانشکده حسابداری و مدیریت، موسسه آموزش عالی هاتف، زاهدان، ایران. (moodi_mahdieh@yahoo.com)

۱. مقدمه

یکی از مهم ترین راه های تامین درآمدهای دولت اخذ مالیات از اشخاص حقیقی و حقوقی می باشد. اهداف دولت از دریافت مالیات عبارتند از: ۱_ تامین قسمتی از هزینه های عمومی دولت. ۲_ تقسیم عادلانه درآمد و ثروت در جامعه. ۳_ کنترل نرخ تورم جامعه. ۴_ کنترل حجم واردات و صادرات (سیدمجتبی فنائی و همکاران، ۱۳۹۲).

مالیات به مثابه یک نوع هزینه اجتماعی است که آحاد یک ملت در راستای بهره برداری از امکانات و منابع یک کشور موظفند آن را پرداخت کنند تا توانایی های جایگزینی این امکانات فراهم شود (محمدرضا توکلی، ۱۳۹۴).

دولت برای کمک به توسعه و رشد اقتصادی و افزایش سرمایه گذاری و ایجاد اشتغال در مناطق خاص یکسری امتیازات به آن مناطق اعطا می کند که یکی از این امتیازات معافیت مالیاتی می باشد. این امتیازات به اشکال مختلفی از جمله: تعطیلی، تخفیف، ترجیحات، ارفاق، اعتبار، بخشودگی و تعویقات مالیاتی می باشد. (علی عسکری و تینا جعفری، ۱۳۹۵)

وجود معافیت ها و تخفیفات گمرکی عام و موردی یکی از مهمترین چالش های ساختاری مناطق آزاد تجاری می باشد. برقراری این معافیت ها باید به گونه ای باشد که اولاً هدف اصلی ایجاد مناطق آزاد تجاری که همانا جذب سرمایه و ایجاد رونق اقتصادی است بدست آید و ثانیاً منافع ملی به بهای رونق اقتصادی حاصل آمده به هدر نرود. در واقع شیوه برنامه ریزی برای برقراری تسهیلات در مناطق آزاد تجاری بایستی به گونه ای باشد که منافع نهایی حاصل از مناطق آزاد تجاری بیشتر از هزینه های آن باشد. مناطق آزاد تجاری یکی از این مناطقی است که مشمول معافیت مالیاتی بوده تا سرمایه گذاران بتوانند از طریق استفاده از این معافیت ها، فعالیت های تجاری و اقتصادی خود را در این مناطق آغاز و توسعه دهند. (حسین نورانی و حسنعلی گراشی، ۱۳۹۵)

طبق موضوع ماده ۱۳ قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری_ صنعتی مصوب ۱۳۷۲/۰۶/۰۷، مناطق آزاد تجاری به مدت بیست سال از پرداخت مالیات معاف هستند و پس از انقضای بیست سال تابع مقررات مالیاتی خواهند بود. (علی عسکری و تینا جعفری، ۱۳۹۵)

بنا به تعریف بانک جهانی که تعریف کامل تری نسبت به سایر تعاریف می باشد، منطقه آزاد قلمرویی است که غالباً در داخل یا مجاورت یک بندر واقع گردیده و در آن تجارت آزاد با سایر مناطق جهان مجاز شناخته شده است. در این محدوده ی جغرافیایی مشخص، قوانین گمرکی محدود گمرکی کشور در آن اجرا نمی شود و به منظور تسهیل در امر واردات و صادرات کالا و حمایت از صنعت داخلی کشور و همچنین جذب فناوری های نوین در امر تولید و توسعه منطقه ای در مبادی گمرکات و نقاط مرزی کشور ایجاد می شود. (سیدعلی اکبر هاشمی راد، ۱۳۹۵)

لذا با توجه به اهمیت معافیت مالیاتی و همچنین معافیت گمرکی در ایجاد مناطق آزاد تجاری و توسعه و موفقیت این مناطق، در تحقیق حاضر نیز پژوهشگر به دنبال بررسی تاثیر معافیت های مالیاتی بر رشد و توسعه مناطق آزاد تجاری می باشد.

۲. مبانی نظری و ادبیات پژوهش

افزایش جمعیت، گسترش روزافزون شهرنشینی و تحولات اجتماعی، به ویژه در کشورهای در حال توسعه که از زیر ساخت های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کافی برخوردار نیستند، تخصیص بخش قابل توجهی از منابع کشور را جهت دستیابی به رشد و ثبات اقتصادی، ایجاد زمینه های مناسب برای اشتغال و توزیع عادلانه درآمد طلب می کند. از این رو

دولت ها به منظور تأمین هزینه ها و دستیابی به اهداف فوق از اشخاص حقیقی و حقوقی مالیات دریافت می کنند. (جعفری صمیمی و شمخال، ۱۳۸۶)

مالیات ها یکی از ابزارهای سیاست مالی دولت ها در مجموعه سیاست های اقتصادی آن ها هستند. با نظری به مکاتب مختلف اقتصادی در می یابیم که کلاسیک ها که معتقد به عدم دخالت دولت در اقتصاد بودند به تأمین مخارج عمومی از محل درآمدهای مالیاتی در حدی که تعادل بودجه حفظ شود معتقد بودند. از طرفی در الگوی کینزین ها سیاست های مالی انبساطی نقش اصلی را در ایجاد تحرک اقتصادی ایفا می نمودند (پورمقیم، ۱۳۷۳، ۴۳).

یکی از مهمترین چالش های ساختاری در مالیات و از جمله دلایل عدم تحقق هر ساله عملکرد آن نسبت به ارقام مصوب بویژه در سال های اخیر، وجود معافیت ها و تخفیفات گمرکی می باشد. از این رو ساماندهی معافیت ها بویژه سود بازرگانی می تواند در مرتفع ساختن این چالش ساختاری نقش بسزایی داشته باشد و در نهایت نیز به ارتقای جایگاه مالیات ها در تأمین مالی دولت بیانجامد. دستیابی به این هدف در شرایط خاص کنونی کشور که دولت با کاهش قابل توجه منابع حاصل از فروش نفت خام مواجه است از اهمیت بالایی برخوردار می باشد. (حسین نورانی و حسنعلی گراشی، ۱۳۹۵)

۲-۱. اهداف کلی برقراری معافیت های مالیاتی

۱- حمایت از شکل گیری و تداوم فرایند تولید داخلی. ۲- توسعه مناطق محروم و برقراری توازن منطقه ای. ۳- حمایت از اشخاص و اقشار خاص.

نکته کلیدی در حصول به اهداف مذکور کارآمدی معافیت های مالیات بر واردات می باشد که آن نیز منوط به هدفمندی این قبیل مشوق های مالیاتی می باشد. در این صورت اثرات مثبت اعطای آنها پدیدار خواهد شد ولی اگر هدفمند و کارآمد نباشند باعث برقراری تبعیض مالیاتی و افزایش زمینه های اجتناب و فرار مالیاتی می شوند. (حسین نورانی و حسنعلی گراشی، ۱۳۹۵)

۲-۲. مناطق آزاد تجاری

در بررسی نظرات اقتصاددانان همگی اتفاق نظر دارند که تجارت آزاد نقش قابل توجهی در رشد و توسعه اقتصادی یک کشور دارد و در مطالعه گزینه های ممکن، جهت تحقق اهدافی چون تأمین درآمد ارزی، جذب سرمایه، اشتغال، رشد و توسعه گزینه ایجاد و توسعه مناطق آزاد تجاری و صنعتی گزینه ای موفق تر است؛ زیرا با ایجاد این مناطق اولاً صادرات و واردات رونق می یابد و ارزش افزوده معاملات را نصیب کشور می کند و ثانیاً ایجاد اشتغال و تقویت بخش های اقتصادی توان تولید را افزایش می دهد و ثالثاً پیوند بازرگانی کشور را با کشورهای دیگر تقویت می نماید. (جعفر پور نصیر محله، ناصر، همان ماخذ، ص ۹)

۲-۳. دیدگاه های نظری مناطق آزاد

۱- بکارگیری استراتژی توسعه صادرات به جای استراتژی جایگزینی واردات: جایگزین کردن تولید داخلی به جای کالای وارداتی را استراتژی جایگزینی واردات می گویند. (سرمایه گذاری در مناطق پردازش صادرات، ۱۹۸۴)

منطقه آزاد ابزاری است که به باور بسیاری از متفکران اقتصادی، میتواند صدمات ناشی از دوران گذر را برای اقتصاد این کشورها کاهش دهد و آنها را در ایجاد هماهنگی تدریجی با اقتصاد جهانی با صدمات کمتری مواجه سازد.

۲- بکارگیری استراتژی استفاده از اصل برتری نسبی:

تئوری برتری نسبی، مبتنی بر این اصل است که هر کشور باید به تولید آن کالا مبادرت ورزد که در آن از برتری برخوردار است، زیرا کالاها را به بهای ارزانتری نسبت به سایر کشورها عرضه میکند. نظریه برتری نسبی که توسط ریکاردو اقتصاددان مشهور انگلیسی بیان گردید سالهاست که دیدگاه نظری حاکم بر تجارت بین المللی را شامل می گردد. به نظر بسیاری از اقتصاددانان منطقه آزاد ابزاری است که کشورهای در حال توسعه میتوانند با بکارگیری نیروی انسانی ارزان و نیز مواد اولیه و کالاهای واسطه و ترویج تجارب آزاد در چنین مناطقی، از اصل برتری نسبی بهره مند شوند و روند توسعه اقتصادی خویش را سرعت بخشند.

۳- بکارگیری استراتژی تجارت خارجی به عنوان عامل محرکه توسعه:

تحولات اقتصادی جهان بعد از جنگ جهانی دوم، تجربه کشورهای توسعه یافته امروزی در قرن نوزدهم و نیمه اول قرن بیستم و نیز کشورهای تازه صنعتی شده طی سه دهه اخیر نشان داد که تجارت خارجی می تواند محرک و عامل توسعه باشد بخصوص در دنیای اقتصادی امروز که تغییرات و تحولات تکنولوژی به اندازه ای سریع و چشم گیر است که هیچ کشوری به تنهایی قادر به تولید همه چیز برای همه نیست و توسعه بدون همیاری و بهره گیری از داد و ستد با دیگران اتفاق نخواهد افتاد. (عادلی، سید محمد حسین، ۱۳۶۵)

همچنین از آنجایی که یکی از راه های بسط تجارت خارجی، بکارگیری ابزار منطقه آزاد است، لذا بسیاری از اقتصاددانان، استفاده از این ابزار را مفید تلقی می کنند.

۲-۴. اهداف ایجاد مناطق آزاد

۱- جلب سرمایه های خارجی. ۲- ایجاد فرصت های شغلی جدید. ۳- محرومیت زدائی از مناطقی که امکان رشد و توسعه بالقوه دارند (محمدمدی الموتی، مسعود، ۱۳۷۴).

۲-۵. پیشینه پژوهش داخلی

حجت ایزدخواستی و ناصر شیرکوند (۱۳۹۹)، در پایان نامه ای به "بررسی تاثیر معافیت های مالیاتی موضوع ماده ۱۳۲(ق.م.م) بر تعداد و ارزش افزوده واحدهای صنعتی ایجاد شده در مناطق محروم و کمتر توسعه یافته" پرداختند. معادله رفتاری مورد استفاده در این تحقیق براساس نظریه رشد درون زای بارو بوده است که با استفاده از روش داده های ترکیبی برای دوره زمانی ۱۳۸۵-۱۳۹۵ برآورد شده است. نتایج نشان می دهد که عامل معافیت های مالیاتی موضوع ماده ۱۳۲(ق.م.م) بر تعداد و ارزش افزوده واحدهای صنعتی ایجاد شده در مناطق محروم و کمتر توسعه یافته اثرگذار نبوده است.

نوید خیرری و سید پیام مدیحی (۱۳۹۸)، در پایان نامه ای به "بررسی تاثیر نظام مالیات بر تجارت الکترونیکی در ایران" پرداختند. روش انجام تحقیق به صورت میدانی از نمونه آماری ۱۸ نفر به روش دلفی از کارمندان اداره مالیات در شهر تهران در طی مرداد ۱۳۹۷ تا دی ۱۳۹۷ انجام شده است. برای انجام روایی، پرسشنامه به اساتید و صاحب نظران مالیاتی که با تجارت الکترونیکی آشنا بودند استفاده شد. جهت سنجش پایایی متغیرها از روش آلفای کرونباخ استفاده شده است. در نهایت جهت آزمون ۳ فرضیه از آزمون های آمار استنباطی پارامتریک تحلیل رگرسیون دو متغیره توسط نرم افزار SPSS 20 استفاده شده است و نتایج حاکی از تایید ۳ فرضیه آزمون شده بودند. بدین معنی که معافیت مالیاتی، اعمال مالیات خاص، اعمال مالیاتی مشابه تجارت سنتی بر تجارت الکترونیکی تاثیر معناداری دارد.

^۱ قانون مالیات های مستقیم

قاسم زارعی و علی ابتهاج (۱۳۹۶)، در مقاله ای به بررسی " نقش معافیت مالیاتی در توسعه کسب و کار، اشتغال زایی مولد، توسعه صادرات کالاهای تولیدی و افزایش سطح ارزش افزوده اقتصادی مناطق آزاد" پرداختند. جامعه آماری تحقیق شامل کارکنان و کارشناسان سازمان منطقه آزاد تجاری اروند می باشد. به منظور گردآوری اطلاعات پرسشنامه ای با ۲۷ سوال طراحی گردید. جهت بررسی روایی، پرسشنامه در اختیار کارشناسان و متخصصان قرار گرفت. پایایی پرسشنامه نیز با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شد که برابر ۰/۷۴ بود. جهت تجزیه و تحلیل استنباطی شامل آزمون کلموگروف-اسمیرنوف و آزمون تی یک جمله ای استفاده گردید. براساس نتایج این تحقیق مشخص گردید که معافیت های مالیاتی بر تمام شاخص های مورد بررسی در این تحقیق یعنی توسعه کسب و کار، اشتغال زایی مولد، توسعه صادرات کالاهای تولیدی و افزایش سطح ارزش افزوده اقتصادی موثر می باشد.

هادی همتیان و مهدی عامری (۱۳۹۶)، در پایان نامه ای به "بررسی معافیت های مالیاتی در توسعه بخش های اقتصادی صنعت مورد مطالعه اداره کل امور مالیاتی شهرستان سمنان" در بازه زمانی ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۴ پرداختند. در این تحقیق ۱۲ شرکت فعال بخش صنعت در استان سمنان که در طی ۶ سال اخیر دارای کمترین نوسان بوده اند و توانسته اند در این عرصه با وجود تمام محدودیت ها رقابت کنند، انتخاب شدند و آمار و اطلاعات آنها در کنار سایر داده های مورد نیاز از بخش صنعت و بانک مرکزی جمع آوری گردید. نتایج تحقیق نشان داد معافیت های مالیاتی با رشد صنعت، سهم ارزش افزوده در کل صنعت و بهره وری کل عوامل تولید ارتباط مثبت و معناداری دارد.

۶-۲. پیشینه پژوهش خارجی

دبورا ای و همکاران^۲ (۲۰۲۱)، در مقاله ای تحت عنوان "موسسات محله ای و فروش منازل مسکونی: ارزیابی تاثیر معافیت های مالیات بر املاک" به بررسی اینکه آیا موسسات محله با استفاده از سوابق معافیت مالیات بر دارایی از شهر میلواکی، ویسکانسین، بر محله های اطراف خود تاثیر مثبت می گذارند، پرداختند. طی سال های ۲۰۰۲-۲۰۱۶ آنها این سوابق را با داده های سطح بسته در مورد منازل مسکونی مجزا ترکیب کردند تا مکان و نوع دقیق موسسه را شناسایی کنند. با استفاده از یک مدل فروش سنتی هدونیک و یک مدل فروش تکراری تاثیر خواص معاف از مالیات در نزدیکی فروش خانه های مسکونی را بررسی کردند. از مدل فروش تکراری درمی یابیم که نزدیک بودن (۰ متر- ۲۵۰ متر) به املاک آموزشی، سالن های کارگری و آب و برق با قیمت های پایین تری برای فروش خانه ها همراه است، همه برابر است. آنها یک رابطه مثبت پراکنده و محدود با کالج ها و گورستان های نزدیک و قیمت فروش خانه پیدا کردند.

اچ اسپنسر بانزاف و همکاران^۳ (۲۰۲۱)، در مقاله ای به بررسی "معافیت های مالیاتی بر اساس سن" پرداختند. آنها اولین شواهد راجع به تغییرات (طولانی مدت) در ترکیب خانوار و مصرف مسکن مربوط به معافیت های مالیاتی بر املاک مبتنی بر سن، ارائه می دهند. آنها یک پایگاه داده منحصر به فرد از معافیت های مالیات بر املاک محلی در جورجیا ایجاد می کنند که شامل ۱۰۰ سال شهرستان، منطقه مدرسه و قوانین مالیات بر املاک شهر است. آنها از این داده ها برای تخمین تأثیر معافیت های مالیات بر دارایی مبتنی بر سن بر تعداد صاحبان خانه های مسن تر از سال ۱۹۷۰ تا ۲۰۱۰ که به این معافیت متناسب هستند، استفاده می کنند. با استفاده از یک استراتژی برآورد "اختلاف چهار برابر"، آنها افزایش قابل توجهی در صاحبان خانه های مسن تر پیدا می کنند که ناشی از اثر ترکیبی معافیت های مالیات بر املاک مبتنی بر سن در

2 Deborah A.carroll. Christopher b.goodman

3 H. Spencer Banzhaf, Ryan Mickey, Carlianne Patrick

تصمیمات مکان و تصرف در مسکن است. آنها همچنین شواهدی یافتند که معافیت های مالیاتی بر اساس سن، مصرف مسکن را در میان خانوارهای مسن افزایش می دهد. سرانجام، آنها یک مدل مرتب سازی را تخمین می زنند تا اثرات تعادلی سیاست های مختلف مالیاتی را تخمین بزنند.

استین کالکتمنز و همکاران^۴ (۲۰۲۰)، در مقاله ای به بررسی " نقش اثرات همکار در استفاده شرکت ها از معافیت های مالیاتی تحقیق و توسعه " پرداختند. شواهد نظرسنجی نشان می دهد که شرکت ها از اقدامات پشتیبانی R&D^۵ که به تازگی معرفی شده اند، به دلیل پیچیدگی چشم انداز حمایت عمومی، ناآگاه هستند. در نتیجه، پذیرش به کندی و ناقص انجام می شود که به این معنی است که شرکت های واجد شرایط پول را روی میز می گذارند. آنها فرض می کنند که یک سازوکار اصلی مقابله ای شامل شرکت هایی است که برای اطلاع از تصمیم فرزندخواندگی خود به رفتار همتایان خود اعتماد می کنند. آنها این فرضیه را با تجزیه و تحلیل اولین استفاده شرکت ها از یک طرح معافیت مالیاتی تحقیق و توسعه که اخیراً در بلژیک ارائه شده است، آزمایش می کنند. آنها با بهره گیری از عدم مقاومت در شبکه های شرکت ها و همچنین تغییر در اندازه گروه های همتا، اثرات همتا درون زا را در گروه های همتا مبتنی بر مکان شناسایی می کنند. نتایج نشان می دهد که تصمیمات شرکت ها برای استفاده از معافیت های مالیاتی تحقیق و توسعه تحت تأثیر انتخاب همتایان خود قرار می گیرد، بلافاصله در پنجره زمانی پس از معرفی آنها. یافته ها حاکی از آن است که می توان با در نظر گرفتن ساختار شبکه های شرکت در ابلاغ اقدامات پشتیبانی جدید، کارآیی سیاست تحقیق و توسعه را بهبود بخشید.

اگر و همکاران^۶ (۲۰۱۴)، در تحقیق پیامدهای معافیت مالیاتی در انگلستان، شواهدی از اطلاعات خرد، به بررسی نقش معافیت های مالیاتی در جذب شرکت های چندملیتی پرداختند. آنها به این نتیجه رسیدند که دولت در سال ۲۰۰۹ با معاف کردن درآمدهای خارجی شرکت ها از مالیات توانست در رشد شرکت ها و جذب شرکت های چندملیتی نقش بسزایی را ایفا کند.

۲-۷. فرضیه های تحقیق

فرضیه اصلی تحقیق

بین معافیت های مالیاتی و رشد و توسعه مناطق آزاد تجاری ارتباط معناداری وجود دارد.

فرضیه های فرعی تحقیق

۱- بین معافیت های مالیاتی و ورود شرکت ها به مناطق آزاد تجاری ارتباط معناداری وجود دارد.

۲- بین معافیت های مالیاتی و سطح اشتغال در مناطق آزاد تجاری ارتباط معناداری وجود دارد.

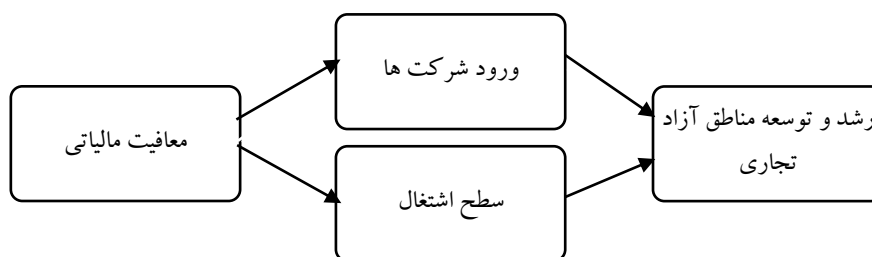
۲-۸. مدل تحقیق

اعطای معافیت مالیاتی باعث افزایش سطح اشتغال و ورود شرکت ها به مناطق آزاد تجاری می شود و در نتیجه رشد و توسعه مناطق آزاد را بدنبال خواهد داشت. با توجه به توضیحات فوق، مدل مفهومی نحوه اثرگذاری معافیت های مالیاتی بر رشد و توسعه مناطق آزاد بصورت زیر آمده است:

4 Stijn Kelchtermans, Daniel Neicu, Peter Teirlinck

5 Research and Development

6 Egger, p., merlo, v., ruf, m. and wamser, g

شکل شماره ۱. مدل مفهومی تحقیق

۳. روش‌شناسی پژوهش

در این تحقیق، برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه استفاده خواهد شد. پرسشنامه یکی از متداول‌ترین ابزارهای اندازه‌گیری در تحقیقات پیمایشی و میدانی می‌باشد. این پژوهش از لحاظ هدف، کاربردی می‌باشد و از نظر گردآوری اطلاعات، توصیفی-همبستگی است. از طیف لیکرت نیز برای تعیین اهمیت هر عنوان از متغیرها استفاده شده است. (غلامرضا خاکی، ۱۳۷۸)

۳-۱. جامعه آماری و حجم آن

با توجه به اینکه هدف این تحقیق بررسی تأثیر معافیت های مالیاتی بر رشد و توسعه مناطق آزاد تجاری می‌باشد، لذا جامعه آماری مورد مطالعه در این تحقیق کلیه شرکتها و غرفه های واقع در منطقه آزاد تجاری چابهار است که در دوره زمانی ۱۳۹۹ می‌باشد.

نمونه آماری در این پژوهش غرفه داران منطقه آزاد تجاری چابهار می‌باشد و جهت نمونه‌گیری از فرمول کوکران استفاده می‌شود. همچنین روش نمونه‌گیری در این پژوهش از نوع تصادفی می‌باشد. فرمول زیر، فرمول کوکران برای جامعه معین می‌باشد که در آن:

$$n = \frac{Nz^2pq}{Nd^2 + z^2pq} \quad (1)$$

برآورد نسبت صفت متغیر در $P =$ مقدار متغیر نرمال با سطح اطمینان، $Z = 1 - \alpha$ حجم جامعه آماری، $N =$ حجم نمونه، $n =$ مقدار اشتباه مجاز $d =$ (برآورد نسبت صفت متغیر در جامعه $1 - p = q$) جامعه،

می‌باشد. حال برای تعیین حجم نمونه، سطح اطمینان را برابر ۰/۹۵ در نظر می‌گیریم (به عبارت دیگر ۵ درصد خطا را تحمل می‌کنیم). مقدار اشتباه مجاز در برآورد نسبت یک ویژگی خاص را برابر ۰/۰۵ در نظر می‌گیریم. Z در سطح اطمینان ۰/۹۵ برابر ۱/۹۶ است. چنانچه مقدار P در دسترس نباشد، می‌توان آن را مساوی ۰/۵ اختیار کرد. در این حالت مقدار واریانس $(p \cdot q)$ به حداکثر خود یعنی ۰/۲۵ می‌رسد. حجم جامعه کل نیز برابر با ۱۴۳۷ می‌باشد. در این صورت:

$$n = \frac{1437(1.96)^2(0.25)}{1437(0.05)^2 + (1.96)^2(0.25)} = 303 \quad (2)$$

بنابراین حجم بهینه نمونه مساوی با ۳۰۳ شرکت خواهد بود. (زهره سرمد و همکاران، ۱۳۷۶)

۳-۲. چگونگی جمع آوری داده ها و ابزار پژوهش

ابتدا در این پژوهش برای گردآوری اطلاعات مربوط به مبانی نظری و ادبیات پژوهش از روش کتابخانه ای و از پایان نامه ها و مقالات فارسی و انگلیسی و مجلات و منابع علمی مختلف استفاده شده است. ابزار گردآوری اطلاعات در این تحقیق پرسشنامه می باشد. سپس مرحله اصلی تحقیق بصورت میدانی است. در نهایت اطلاعات استخراج شده از پرسشنامه های توزیع شده بین غرفه داران منطقه آزاد چابهار از طریق نرم افزار SPSS و با استفاده از آزمون های مربوطه به تجزیه و تحلیل داده ها پرداخته می شود. این پرسشنامه دارای دو قسمت بود. قسمت اول شامل ویژگی های فردی نمونه آماری از قبیل سن، جنسیت، سابقه شغلی و مدرک تحصیلی و زمینه فعالیت و قسمت دوم پرسشنامه شامل ۳۵ گویه بود که در آن سوالات مرتبط با بررسی تاثیر معافیت های مالیاتی بر رشد و توسعه مناطق آزاد تجاری ارائه شده بود. به منظور سنجش پایایی در خصوص ابزار پژوهش و بررسی صحت آن ابتدا پرسشنامه در بین ۱۵ نفر از غرفه داران بصورت آزمایشی توزیع و پس از رفع اشکالات آن، پرسشنامه نهایی به منظور ارزیابی واقعی تر اثر متغیر مستقل بر هر یک از متغیرهای وابسته طراحی و بین پرسش گران توزیع گردید.

۳-۳. روش تجزیه و تحلیل داده ها و آزمون فرضیه ها

پس از آنکه محقق داده ها را گردآوری و طبقه بندی کرد باید مرحله بعدی فرایند پژوهش که به مرحله تجزیه و تحلیل داده ها معروف است را آغاز کند. در هر پژوهش تحلیل نتایج به دست آمده از مرحله گردآوری اطلاعات یکی از مهمترین بخش های تحقیق است، چرا که دستاورد تحقیق چند ماهه و حتی چند ساله محقق که حاصل مطالعات نظری، پیشینه پژوهش های دیگر، تهیه ابزار گردآوری داده ها، رفتن به میدان و جمع آوری اطلاعات می باشد، به آزمون گذاشته می شود و برای پژوهشگر آشکار می شود که پیش فرض های حاصل از مطالعاتش تا چه حد معتبر و دقیق بوده اند (خاکی، ۱۳۹۱).

در این تحقیق سطح آزمون برای کلیه آزمون فرضیه ها مقدار $0/05$ ($\alpha=0/05$) در نظر گرفته شده است. طبق قاعده ای در آمار در آزمون هایی که سطح معنی داری (p-مقدار) از سطح آزمون کمتر باشد، آزمون فرضیه مورد نظر معنی دار و تایید می گردد در غیر این صورت آزمون بی معنی است و فرضیه مورد نظر تایید نمی گردد.

۴. یافته های پژوهش

۴-۱. آزمون های آماری پژوهش

در این پژوهش برای تجزیه و تحلیل داده ها از آمار توصیفی و استنباطی استفاده گردید. از آماره توصیفی برای توصیف داده ها استفاده شد. جهت انجام تحلیل های استنباطی و بررسی فرضیه های پژوهش از مدل رگرسیون و برای آزمون نرمال بودن جزء خطاها از آزمون کلوموگروف اسمیرنوف استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل و آزمون فرضیه ها از نرم افزار SPSS استفاده گردید.

۴-۲. آزمون روایی و پایایی پرسشنامه

پرسشنامه های استفاده شده در این پژوهش به صورت محقق ساخته می باشد و روایی آن قبلاً توسط استاد راهنما و برخی استادان دیگر مورد بررسی و در نهایت تأیید قرار گرفته است و پس از تایید، پرسشنامه بین غرفه داران جهت پاسخگویی به

سولات و جمع آوری اطلاعات توزیع می گردد. جهت پایداری پرسشنامه ها در این پرسشنامه از روش ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است.

۳-۴. آزمون آلفای کرونباخ برای بیان پایداری پرسشنامه

جدول شماره (۱-۱) نتایج حاصل از آزمون آلفای کرونباخ

تعداد آیتم	آلفای کرونباخ
۳۵	۰/۹۵۱

در جدول فوق مقدار آلفای کرونباخ ۰/۹۵۱ گزارش شده است که سازگاری درونی بالایی را برای این ۳۵ آیتم نشان می دهد و از پایداری بسیار خوبی برخوردار است.

۴-۴. آزمون فرضیه ها

در این تحقیق از روش رگرسیون ساده برای آزمون فرضیه های تحقیق استفاده خواهیم کرد. به طوریکه در هر یک از آنها معافیت مالیاتی به عنوان متغیر مستقل و سایر متغیرها هر کدام به عنوان متغیرهای وابسته در نظر گرفته شده اند. **فرضیه اصلی:** بین معافیت های مالیاتی و رشد و توسعه مناطق آزاد تجاری ارتباط معناداری وجود دارد.

جدول (۲-۱) نتایج حاصل از مدل رگرسیونی برای آزمون فرضیه اصلی

متغیر	ضریب رگرسیونی	خطای معیار	آماره t	سطح معنی داری
عرض از مبدا	۰/۲۸	۰/۰۴	۶/۸۷	۰/۰۰۰
معافیت مالیاتی	۰/۹۲	۰/۰۲	۴۲/۹۵	۰/۰۰۰
آماره F	۱۸۴۵	سطح معنی داری F	۰/۰۰۰	

نتایج جدول حاکی از آن است که تاثیر معافیت های مالیاتی بر رشد و توسعه مناطق آزاد تجاری در چابهار (کلید شرکت - ها و غرفه های واقع در منطقه) معنادار است (زیرا سطح معنی داری بدست آمده برای معافیت مالیاتی از سطح آزمون (۰/۰۵) کمتر است). مقدار سطح معنی داری F مدل کمتر از سطح آزمون می باشد که نشان می دهد که مدل رگرسیونی معنی دار بوده و امکان برآزش چنین مدلی نیز وجود دارد.

فرضیه فرعی اول: بین معافیت های مالیاتی و ورود شرکت ها به مناطق آزاد تجاری ارتباط معناداری وجود دارد.

جدول (۳-۱) نتایج حاصل از مدل رگرسیونی برای آزمون فرضیه فرعی اول

متغیر	ضریب رگرسیونی	خطای معیار	آماره t	سطح معنی داری
عرض از مبدا	-۰/۲۰	۰/۰۷	-۲/۸۵	۰/۰۰۵
معافیت مالیاتی	۱/۱۰	۰/۰۳	۲۹/۴۵	۰/۰۰۰
آماره F	۸۶۷	سطح معنی داری F	۰/۰۰۰	

بر اساس نتایج جدول فوق؛ تاثیر معافیت های مالیاتی بر ورود شرکت ها به مناطق آزاد تجاری در چابهار (کلیه شرکت ها و غرفه های واقع در منطقه) معنادار است (زیرا سطح معنی داری بدست آمده برای معافیت مالیاتی از سطح آزمون (۰/۰۵) کمتر است). مقدار سطح معنی داری F مدل کمتر از سطح آزمون می باشد که نشان می دهد که مدل رگرسیونی معنی دار بوده و امکان برازش چنین مدلی نیز وجود دارد.

فرضیه فرعی دوم: بین معافیت های مالیاتی و سطح اشتغال در مناطق آزاد تجاری ارتباط معناداری وجود دارد.

جدول (۴-۱) نتایج حاصل از مدل رگرسیونی برای آزمون فرضیه فرعی دوم

متغیر	ضریب رگرسیونی	خطای معیار	آماره t	سطح معنی داری
عرض از مبدا	۰/۰۱	۰/۰۴	۰/۲۴	۰/۸۰
معافیت مالیاتی	۰/۹۹	۰/۰۲	۴۲/۴۲	۰/۰۰۰
آماره F	۱۷۹۹	سطح معنی داری F	۰/۰۰۰	

طبق نتایج جدول فوق؛ تاثیر معافیت های مالیاتی بر سطح اشتغال در مناطق آزاد تجاری در چابهار (کلیه شرکت ها و غرفه های واقع در منطقه) معنادار است (زیرا سطح معنی داری بدست آمده برای معافیت مالیاتی از سطح آزمون (۰/۰۵) کمتر است). مقدار سطح معنی داری F مدل کمتر از سطح آزمون می باشد که نشان می دهد که مدل رگرسیونی معنی دار بوده و امکان برازش چنین مدلی نیز وجود دارد.

۴-۵. ارزیابی مدل های برازش داده شده

در این قسمت مدل هایی که در بخش قبل برازش داده شدند مورد ارزیابی قرار می گیرند. برای آزمون نرمال بودن جزء خطاها می توانیم از آزمون کلوموگروف اسمیرنوف استفاده کنیم. در صورت نرمال بودن خطاها می توانیم اظهار نظر کنیم که مدل از برازش خوبی برخوردار است.

جدول (۱-۵) نتایج آزمون کلوموگروف- اسمیرنوف برای خطاهای مدل ها

خطاها مدل فرضیات	آماره آزمون	سطح معنی داری
فرضیه اصلی	۰/۰۲۹	۰/۲۰۰
فرضیه فرعی اول	۰/۰۲۸	۰/۲۰۰
فرضیه فرعی دوم	۰/۰۳۲	۰/۲۰۰

طبق جدول فوق خطاهای مدل رگرسیونی هر ۳ فرضیه از توزیع نرمال پیروی می کند (زیرا سطح معنی داری برای هر سه فرضیه از ۰/۰۵ بیشتر شده است). پس مدل های رگرسیونی مذکور از برازش مطلوبی برخوردار هستند.

۵. بحث و نتیجه گیری

۱-۵. نتایج فرضیه ها

● فرضیه اصلی: بین معافیت های مالیاتی و رشد و توسعه مناطق آزاد تجاری ارتباط معناداری وجود دارد. در این فرضیه رابطه بین معافیت های مالیاتی و رشد و توسعه مناطق آزاد تجاری مورد بررسی قرار گرفت که نتایج نشان داد که تاثیر معافیت های مالیاتی بر رشد و توسعه مناطق آزاد تجاری در چابهار معنادار است زیرا سطح معنی داری بدست آمده برای معافیت مالیاتی از سطح آزمون (۰/۰۵) کمتر است بنابراین فرضیه مذکور تایید می شود. با توجه به نتیجه فرضیه فوق می توان گفت که معافیت های مالیاتی باعث افزایش سرمایه گذاری، افزایش تولید، ثبت و ورود شرکت های بیشتر، افزایش سطح اشتغال و کاهش نرخ بیکاری، افزایش بازدهی سرمایه گذاران و کاهش ریسک سرمایه گذاری و همچنین سبب جذب گردشگری در مناطق آزاد تجاری خواهد شد. به عبارتی دیگر معافیت های مالیاتی از راه های فوق باعث رشد و توسعه این مناطق می شود. نتیجه ی این فرضیه با تحقیق هادی همتیان و مهدی عامری (۱۳۹۶) که نشان داد معافیت های مالیاتی با رشد صنعت، سهم ارزش افزوده در کل صنعت و بهره وری کل عوامل تولید ارتباط مثبت و معناداری دارد، مطابقت دارد.

● فرضیه فرعی اول: بین معافیت های مالیاتی و ورود شرکت ها به مناطق آزاد تجاری ارتباط معناداری وجود دارد. در این فرضیه رابطه بین معافیت های مالیاتی و ورود شرکت ها به مناطق آزاد تجاری مورد بررسی قرار گرفت که نتایج نشان داد که تاثیر معافیت های مالیاتی بر ورود شرکت ها به مناطق آزاد تجاری در چابهار معنادار است زیرا سطح معنی داری بدست آمده برای معافیت مالیاتی از سطح آزمون (۰/۰۵) کمتر است بنابراین فرضیه تایید می شود. با توجه به نتیجه

فرضیه فوق می توان گفت که معافیت های مالیاتی باعث ثبت شرکت های بیشتر، امکان ورود و خروج اتباع خارجی و همچنین حمایت از سرمایه گذاران خارجی و جذب و ضمانت سرمایه های خارجی در مناطق آزاد تجاری خواهد شد. به عبارتی دیگر معافیت های مالیاتی از راه های فوق باعث افزایش ورود شرکت ها به این مناطق می شود. نتیجه ی این فرضیه با تحقیق اگر و همکاران (۲۰۱۴) که نشان داد دولت در سال ۲۰۰۹ با معاف کردن درآمدهای خارجی شرکت ها از مالیات توانست در رشد شرکت ها و جذب شرکت های چندملیتی نقش بسزایی را ایفا کند، مطابقت دارد.

● فرضیه فرعی دوم: بین معافیت های مالیاتی و سطح اشتغال در مناطق آزاد تجاری ارتباط معناداری وجود دارد. در این فرضیه رابطه بین معافیت های مالیاتی و سطح اشتغال در مناطق آزاد تجاری مورد بررسی قرار گرفت که نتایج نشان داد که تاثیر معافیت های مالیاتی بر سطح اشتغال در مناطق آزاد تجاری در چابهار معنادار است زیرا سطح معنی داری بدست آمده برای معافیت مالیاتی از سطح آزمون (۰/۰۵) کمتر است بنابراین فرضیه تایید می شود. با توجه به نتیجه فرضیه فوق می توان گفت که معافیت های مالیاتی باعث کاهش نرخ بیکاری و جذب نیروی کار متخصص، ایجاد فرصت های شغلی و ایجاد انگیزه کاری و همچنین رضایت شغلی در مناطق آزاد تجاری خواهد شد. به عبارتی دیگر معافیت های مالیاتی از راه های فوق باعث افزایش سطح اشتغال در این مناطق می شود. نتیجه ی این فرضیه با تحقیق قاسم زارعی و علی ابتهاج (۱۳۹۶) که نشان داد معافیت های مالیاتی بر تمام شاخص های مورد بررسی در این تحقیق یعنی توسعه کسب و کار، اشتغال زایی مولد، توسعه صادرات کالاهای تولیدی و افزایش سطح ارزش افزوده اقتصادی موثر می باشد، مطابقت دارد.

۲-۵. پیشنهادات مبتنی بر نتایج تحقیق

۱. با توجه به تاثیر مثبت و معنادار معافیت های مالیاتی بر رشد و توسعه مناطق آزاد تجاری- صنعتی پیشنهاد می شود که تسهیلات ویژه ای از جمله: معافیت های مالیاتی، عوارض بندری، تسهیل در ورود و خروج شناورها و غیره را در نظر بگیرند. در صورتی که تسهیلات ویژه و مداوم و ثابت در این مناطق در نظر گرفته شود، مناطق آزاد تجاری- صنعتی ایران نیز مانند سایر کشورهایی که در این زمینه موفق بوده اند، پیشرفت خواهد کرد. همچنین مواردی از جمله سرمایه گذاری بخش دولتی و خصوصی در زیرساخت های زیربنایی و عمومی، سرمایه گذاری در بخش تولیدی و افزایش صادرات، اعطای مشوق های تولیدی و صادراتی به بخش تولیدی، حمایت دولت از بخش معدن و فرآورده های معدنی استان سیستان و بلوچستان، تقویت پایانه های صادراتی در منطقه آزاد تجاری- صنعتی چابهار، تقویت زیربناهای ترانزیتی شامل راه آهن، جاده و فرودگاه ها، شفاف سازی قانون اخذ مالیات و مسدودسازی راه های فرار مالیاتی. مثال: با اتمام مدت زمان معافیت مالیاتی، فعالیت تجاری شرکت کاهش یافته و شخص وارد کننده دست به تاسیس شرکتی جدید زده و عمده فعالیت تجاری خود را از طریق آن انجام می دهد. اختصاص مالیات های اخذ شده جهت توسعه و پیشرفت منطقه آزاد تجاری- صنعتی چابهار. رفع تحریم ها تاثیر شگرفی در مبادلات تجاری و بانکی و تامین مواد اولیه و سرمایه گذاری خواهد گذاشت. تحریم ها در صورتی کم اثر خواهند شد که برنامه ریزی مدیران و مسئولین براساس توان و امکانات داخلی کشور باشد و از این طریق موجبات رشد و توسعه این مناطق فراهم خواهد شد.

۲. با توجه به تاثیر مثبت و معنادار معافیت های مالیاتی بر ورود شرکت ها به مناطق آزاد تجاری- صنعتی پیشنهاد می شود که تسهیلات ویژه ای از جمله: معافیت مالیاتی شرکت های ثبت شده در مناطق آزاد تجاری- صنعتی، معاف از ارائه اظهارنامه مالیاتی به دارایی و غیره را در نظر بگیرند. این کار باعث جذب سرمایه های داخلی و خارجی بیشتری می شود و از این طریق ورود و ثبت شرکت ها در این مناطق افزایش می یابد.

۳. با توجه به تاثیر مثبت و معنادار معافیت های مالیاتی بر سطح اشتغال در مناطق آزاد تجاری- صنعتی پیشنهاد می شود که تسهیلات بیشتری را در جهت معافیت های مالیاتی ارائه دهند مانند نظارت کافی بر شرکت های تولیدی و بیمه نیروهای کار در کارگاه های تولیدی در مناطق آزاد تجاری- صنعتی که باعث ایجاد انگیزه کار و اشتغال دائمی افراد بومی خواهد شد و از این طریق می توان سطح اشتغال را در این مناطق افزایش داد.

۶. منابع و مآخذ

۱. ایزدخواستی، حجت، شیرکوند، ناصر. (۱۳۹۹). بررسی تاثیر معافیت های مالیاتی موضوع ماده ۱۳۲ (ق.م.م) بر تعداد و ارزش افزوده واحدهای صنعتی ایجاد شده در مناطق محروم و کمتر توسعه یافته.
۲. توکلی، محمدرضا. (۱۳۹۴). مقاله فرار مالیاتی و راهکارهای مقابله با آن، ص ۵-۸.
۳. جعفری صمیمی، احمد، شمخال، رشید. (۱۳۸۶). *مجله تحقیقات اقتصادی*، شماره ۵۰، ص ۱۳۵.
۴. جعفرپورنصیر محله، ناصر. (۱۳۶۷). بررسی موانع سرمایه گذاری داخلی در منطقه ویژه اقتصادی، دانشکده علوم اداری و مدیریت بازرگانی دانشگاه تهران، ص ۲۹-۹.
۵. خبیری، نوید، مدیحی، سید پیام. (۱۳۹۸). بررسی تاثیر نظام مالیات بر تجارت الکترونیکی در ایران.
۶. خاکی، غلامرضا. (۱۳۷۸). *کتاب روش تحقیق با رویکردی به پایان نامه نویسی*، ص ۷۳-۳۳۸.
۷. زارعی، قاسم، ابتهاج، علی. (۱۳۹۶). مقاله نقش معافیت مالیاتی در توسعه کسب و کار، اشتغال زایی مولد، توسعه صادرات کالاهای تولیدی و افزایش سطح ارزش افزوده اقتصادی مناطق آزاد، سومین کنفرانس ملی پژوهش های کاربردی در علوم مدیریت، اقتصاد و حسابداری ایران، ص ۱-۴.
۸. سرمد، زهره، بازرگان، عباس، حجازی، الهه. (۱۳۷۶). *کتاب روش های تحقیق در علوم رفتاری*، موسسه نشر آگه، تهران، ص ۱۸۸-۱۸۶.
۹. عسکری، علی، جعفری، تینا. (۱۳۹۵). مقاله ارزیابی آثار اعطای معافیت مالیاتی در مناطق آزاد تجاری ایران (مطالعه موردی منطقه آزاد قشم، کیش و چابهار)، *فصلنامه اقتصاد مالی*، سال دهم، شماره ۳۷، ص ۴۵.
۱۰. عسکری، علی، جعفری، تینا. (۱۳۹۵). بررسی عملکرد قانون اعطای معافیت مالیاتی به مناطق آزاد از گذشته تاکنون (۱۳۹۳-۱۳۷۴)، (مطالعه موردی، مناطق آزاد "قشم، کیش و چابهار")، ص ۱۹-۷.
۱۱. عادل، سید محمد حسین. (۱۳۶۵). *اقتصاد بین الملل و بازرگانی ایران*، تهران، جهاد دانشگاهی، ص ۲۶ و ۲۵.
۱۲. فنائی، سیدمجتبی، روزبهان، محمود، ذاکری، ناصر، پیغامی، عادل. (۱۳۹۲). *کتاب اقتصاد سال دوم آموزش متوسطه*، رشته ادبیات و علوم انسانی، ص ۷۶-۷۷.
۱۳. محمدی الموتی، مسعود. (۱۳۷۴). *مناطق آزاد و اثرات اقتصادی و بازرگانی آن*، تهران: موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی، ص ۳-۷۲.
۱۴. نورانی، حسین، گراشی، حسنعلی. (۱۳۹۵). بررسی معافیت های مالیاتی به مناطق آزاد تجاری از گذشته تاکنون، صفحه ۸۱-۱.
۱۵. همتیان، هادی، عامری، مهدی. (۱۳۹۶). بررسی معافیت های مالیاتی در توسعه بخش های اقتصادی صنعت مورد مطالعه اداره کل امور مالیاتی شهرستان سمنان، ص ۴۲-۱.

۱۶. هاشمی راد، سیدعلی اکبر. (۱۳۹۵). مقاله مناطق آزاد تجاری و صنعتی و تاثیر آن بر توسعه منطقه خلیج فارس، مطالعات فرهنگی و سیاسی خلیج فارس، شماره ۸، ص ۱۶۹.

17. Deborah A.carroll. Christopher b.goodman. (2021). Neighborhood institutions and residential home sales: evaluating the impact of property tax exemptions.
18. Egger, p., Merlo, v., ruf, m. and wamser, g. (2014). Consequences of the new UK tax exemption system: evidence from microlevel data. *The economic journal*, Volume 125, issue 589, December 2015, pages 1764-1789.
19. H. Spencer Banzhaf, Ryan Mickey, Carlianne Patrick. (2021). Age-based property tax exemptions, *Journal of Urban Economics*, Volume 121.
20. Pavis: OECD. (1984). investing Processing Zones, p.17.
21. Stijn Kelchtermans, Daniel Neicu, Peter Teirlinck. (2020). The role of peer effects in firms' usage of R&D tax exemptions, *Journal of Business Research*, Volume 108, Pages 74-91.
22. www.irurbanconf.ir
23. www.omranconf.ir

Investigating the Impact of Tax Exemptions on the Growth and Development of Free Trade Zones (Case Study: Chabahar Free Trade Zone)

Parisa Mohaghegh^{*1}

Majid Jami²

Mahdieh Moodi³

Date of Receipt: 2021/05/22 Date of Issue: 2021/06/30

Abstract

Taxes are the most important source of financing government expenditures. To promote economic growth, the government has created free trade zones that can provide economic facilities to those areas by providing special facilities. One of the most important features of free zones is tax exemptions and customs discounts. The purpose of these exemptions is to create safe and developed areas for economic activities that have the ability to attract high domestic and foreign capital and are able to create employment and economic development. Therefore, the purpose of this study is to investigate the impact of tax exemptions on the growth and development of free trade zones in the period 1399. The statistical population of the study includes all companies and booths located in Chabahar Free Trade Zone, which were selected based on Cochran's formula of a sample of 303 companies and the sampling method is random. This research is applied in terms of purpose and descriptive-correlational in terms of data collection. The method of data collection is field and survey and a researcher-made questionnaire was used to collect research data and Cronbach's alpha value of the questionnaire was 0/951. In the next step, using SPSS software, Klomogorov-Smirnov tests and simple regression were performed on the research hypotheses. The results showed that there is a positive and significant relationship between tax exemptions and variables of growth and development of free trade zones, the entry of companies and the level of employment.

Keyword

Tax exemptions, growth and development of free trade zones, entry of companies, level of employment

1. Master Student of Accounting, Faculty of Accounting and Management, Hatef Institute of Higher Education, Zahedan, Iran (*Corresponding Author: parisamohaghegh1371@gmail.com).
2. PhD in Accounting, Faculty of Accounting and Management, Hatef Institute of Higher Education, Zahedan, Iran (dr.jami58@gmail.com).
3. Master of Accounting, Faculty of Accounting and Management, Hatef Institute of Higher Education, Zahedan, Iran (moodi_mahdieh@yahoo.com).